ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: . . ф. 12 или 30 дин.
на по године: . ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова.
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом

Претплата и огласи шаљу се на администрацију, а рукописи
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. А. Пајевића, у дунавској улици.

Рукописи се не враћају.

Број 35. У Новом Саду, у четвртак 25. марта (6. априла) 1893. Год. IX.

Позив на претплату.

Крајем овога месеца истиче претплата свима нашим претплатницима који су се до краја марта на „Браник“ претплатили.

Овим умољавамо исте наше претплатнике, да претплату благовремено понове, како уредно разашиљање листа не би запињало.

Мислимо, да није нужно „Браник“ препоручивати. Наш је лист покренут у најбољој намери, да користи народу у овом тешком времену, кад се још само преко новина може чути независан српски глас.

Да „Браник“ служи оној цели, којој је намењен, сведочи онај одзив од стране народа, који је сваким даном обилатији. А да и по унутрашњој садржини задовољава народне потребе, сведочи оно признање, које са своју страна добијамо. Међутим у колико одзив од стране публике буде обилатији, у толико ћемо и више моћи порадити на усавршавању листа, јер дружина око „Браника“ посветила је овај лист само народу и његовим потребама.

С тога и држимо, да правим пријатељима народа мора ићи у прилог да се овакав лист и рашири. На њих апелујемо овим позивом на претплату.

Претплатна је цена „Бранику“:
На годину . . 12. фор. или 30. дин.
На по године . 6. фор. или 15. дин.
На четврт године 3. фор. или $7^1/_2$ дин.

А може се претплатити и на један месец дана.

У Н. Саду, 16. (28.) марта 1893. г.

Издаватељство и уредништво „Браника“.

ДИНАСТИЧКО ПИТАЊЕ У СРБИЈИ.

Кад политичка борба узмути државе, онда избијају на површину питања, која су давно решена и скинута с дневног реда. Политичка спекулација лаћа се свих средстава, да може успевати и напредовати. Тако је и с *династичким питањем у Србији*, које се у последње време доста нечујно помолило. Но ипак се примећују трагови, да се и династије увлаче у политичку борбу; увлаче се без сваког повода и нужде.

У страним листовима много се о томе говори. Један мађарски лист пре неколико дана донео је у преводу једну прокламацију бајаги кнеза Петра Карађорђевића, управљену на народ у Србији. Страно јавно мњење такођер тиме добија уверење, да у Србији превлађују династички заплети.

Ми о овом тугаљивом питању нисмо хтели до сад да говоримо, но у једном београдском листу нашли смо о тој ствари један чланак, који овако гласи:

„Од свију балканских државица, Србија и Црна Гора једине су које су се својом рођеном снагом одржале или ослободиле од турске навале, и које имају на својим престолима своје народне династије. То је веома значајна појава и то није проста историска случајност. На против, ван сваке је сумње, да те две појаве стоје у тесној узрочној вези. На крепост снаге народне јако је морало утицати то, што је народ имао своју народну династију, као и обратно, крепка унутарња снага народна много је припомогла те је народ могао истаћи и утврдити своју народну династију. Али баш с тога, што су династичка питања од крупна повесничка значаја, с њима ваља бити веома обазрив и брижљиво избегавати сва династичка ремећења и потресе. Србија није била срећна да буде поштеђена од тешких династичких криза. Још не броји ни пун век свога обновљеног државног живота, а већ је претурила преко главе многе бурне династичке потресе, а многи листови њене повеснице умочени су у крв владалачку. Али баш с тога што су од тих потреса много страдали и цела земља и многи појединци, династичка ровења у Србији данас су омрзнута. Млађа покољења истакла су на дневни ред друга, шира друштвена питања и политичким поделама и борбама дата је данас друга храна, и стављене су друге задаће далеко изван сфере династичких гложења. И ми слободно можемо рећи да данас у Србији не само што нема ни једне озбиљније политичке групе, која би се заносила каквим династичким питањима, већ чак нема ни једног иоле озбиљнијег јавног радника, или угледнијег државника, који би озбиљно помишљао на покретање тих питања.

Али у последње доба код нас се почиње опажати друга једна појава. Како се у разузданој партиској борби не бирају више никаква средства, само да се своја партија уздигне, а противник понизи и сруши, то се у ту борбу, мало по мало, почиње увлачити и уплетати и династија и владалац. Наравно, то се чини у најнижим слојевима народне масе и то махом врше мрачни и фанатички агитатори сељачки, али баш с тога та појава и заслужује нарочиту пажњу, пошто се јавља на земљишту, где и највеће будалаштине и бесмислице политичке могу ухватити дубок и опасан корен.

Тако је, за време необузданих агитација пред последње изборе, на више места избило на површину да су сељаци обмањивани разним бајкама, у које је на један или на други начин било грубо приплетено и име владаочево. На неким местима говорено како бајаги и сам владалац не воли ту и ту партију, а наклоњен је тој и тој, само што он сад не може све да покаже. Али за то поручује народу нека се чврсто држи уз ту и ту странку до његова пунолетства, а после ће он сам просто заповедити да у земљи може бити само једна „она наша... народна партија.“ На другим местима опет сељаци су варани да гласају само уз ту и ту странку, па кад она добије већину, онда ће овај краљ да иде, а доћи ће на његово место други један, грдно богат, и он ће одмах узети да исплати све дугове земаљске, а у сваком округу подићи ће банке, где ће народ моћи да узима на зајам колико му треба. Пореза ће спасти на неколико динара само, што треба да се плати кмет и општински ћата, а све државне чиновнике плаћа ће сам краљ „пошто њему чиновници и требају.“

Ма како да су безумне оваке и овима сличне будалаштине, у детињском уму народне простоте оне опет нађу често вере, а из тога ничу заблуде које могу да оштете многе важне интересе земаљске. Нарочито су опасне будалаштине, које се проносе о војсци и о томе, како „паметној земљи војска не треба“ и како ће неко чак и војску укинути, да више не буде „братсубилачких ратова.“

Сви истински родољуби треба да сврате пажњу на овако безумно залуђивање народне масе и где год осете овај нечисти дух, треба с патриотским прегнућем да устају против њега и да га жигошу као опасну заблуду“

Кад већ и београдски лист говори о тим агитацијама, онда и ми хоћемо о том коју да прозборимо.

Династичко питање је у Србији врло старо, постоји од како постоји садашња Србија. Али је свом жестином избило на површину тек онда, кад су српски великаши протерали кнеза Милоша и Михајила и кад су на српски престо поставили кнеза Александра Карађорђевића. Тадашњи српски великаши у свом властољубљу добро су рачунали. Кад су династије слабе, онда су властољубиви државници јаки, и у Србији је династички углед заклањао политичке интриге. Метеж се ширио и на послетку се дотле дотерало, да се династије мењале, а остајали су исти министри, који су мењали господаре. Србија је била пуна Таљерана, који је такођер мењао краљеве као изношену стару хаљину. Лојалност је постојала условно, на отказивање. Кад један кнез није више годио великашима, они су га уклонили. Верност српских великаша може се сравнити с верношћу старих пруских аристократа, који су некад говорили: „Краљ је донде добар, док извршује *нашу* вољу.“ Тако је било у Србији. Док су кнезови стојали под упливом својих саветника, донде су били сигурни; како су хтели самостално да владају, пали су као жртва подземног ровења. На послетку дотле се дотерало, да су се политички људи у Србији оцењивали само по династичкој боји. „Обреновићевци“ и „Карађорђевићевци“ — тако се делише партије у земљи; друге разлике није било.

Но није само остало на томе. Наши будући културни историчари стојаће пред једном психолошком загонетком нашега народа у овим крајевима. И ми смо се овде делили на присталице Обреновића и Карађорђевићеваца. И у нашим местима било је онда само таких партија. Нисмо били ангажовани за једну или другу династију, па смо се ипак и ми мргодили или радовали према променама у Србији, као да се и нас то тиче. У место да нам је све једно било, која ће династија владати у Србији, ако српски народ у Србији признаје ту династију — ми смо делотворно учествовали у српским династичким размирицама. Наравно те се појаве донекле могу протумачити; јер је морални саобраћај између овдашње и тамошње интелигенције био жив, но ипак се ова појава не може разумети, кад знамо, да смо ми имали и својих брига. Но ми не ћемо да тумачимо, како је то по-

ЛИСТАК

На велики петак.

Написао Андре Терије.*)

У Севиљи, у подграђу Триани живео је младић један; било му је осамнаест година, а звао се Јуанито ел Моренито. Био је сироче, без оца и мајке, израстао као усамљена биљка на калдрми Триане; спавао би или под ведрим небом или у штали какове „позаде“ (гостионе), хранио се лешњицима или воћем, кога би добио испод цене, а радио би сто заната, само да заслужи кору хлеба, но од свију тих заната понајвише би заслужио, када би у ходницима позоришним продавао програме. И ако је био одрпан, био је то леп деран, светлих очију, с вечитим осмејком на уснама, коврџасте косе, бледа лика, за то су га и звали *Моренито* (а то ће рећи: Мавар). У осталоме, у жилама је његовим текло нешто мало циганске крви, па као и сви Цигани, беше и он веселе ћуди — прави вагабунд; уживао је у борби с биковима.

На велики петак устане он нерасположен. Пуних петнаест дана беху позоришта затворена, па како није могао за то време продавати позоришне објаве, није имао ни паре у џепу. А то му је у толико теже падало, што је већ близу био Ускрс, а на Ускрс је требала да буде велика борба с биковима, у којој се требали да боре Мацантини и Фраскуело — а Моренито није имао ни паре у џепу, да буде при борби, коју је тако радо гледао. С тога науми, да пошто — по то дође до новаца; помоли се Богородици, (а њој би се обично молио), стресе с главе влаће од сламе, на којој је био спавао, па се крене из штале, у којој беше пренокио...

Јутро је било дивно. Ружичаста и вита кула са Гуралде поносито се дизала у азурно небо. По улицама су врвели тамоамо сељаци, који дошли беху на литију. Док је Моренито ишао преко места, где се обично држале борбе с биковима, спази, како је свет већ навалио, да извади карте; па му је тада још теже било. — Пуна четири сахата шврљао је по улицама, до њега је допирао мирис од воћа и колача, а он је ипак као луд ишао за тореадорима, (борцима, који се на коњима боре с биковима), који се шетали пред кафанама, и у оним малим хаљинама и узаним чакширама, што су им стајале, ама као саливене, непрестано један на другога устремљиваху. Лупао је главу и лупао, како да набави неколико пезета, (а то је од прилике, као 1 франак); у залуд је покушавао, да се придружи онима, што продаваху програме за литију; сва места беху већ попуњена — па га свуд одбише. На послетку — шта је знао? Стомак празан, леђа му сунце добро испекло — оде на трг, кога зову „трг конституције“, (а на томе се тргу требала литија да заустави), нађе у једном ходнику „Аудијенције“ (судске палате) парченце хлада, прући се тамо, и науми, да тако дочека литију.

„Сан не зна за глад“ (вели француска пословица), па и наш је Моренито доручак преспавао. Док длан о длан, а он већ заспао — а, Бога ми, није баш рђаво ни лежао — прућио се колико је дуг на плочу од бела мрамора, једну је руку подметнуо под главу, затворио је капке с дугим трепавицама, а на руменим уснама, међу којима се видели вилдиш-зуби, лебдео је осмејак.

Док је он тако спавао, прође један млад пар, (беху странци), а да се скоро узели, видело се већ по томе, како су ишли под руку.

— Гледај, како је леп, обешењак један! рече млади муж, а застао беше, да се нагледа тог младића; него је то заиста и био диван призор!... Како лепо лежи, а све је на њему оригинално! Гле само, како је руку отворио, као да чека, да му срећа падне у руку.

— Знаш шта? поче сад жена; хајд да га изненадимо! Да му метнемо у руку сребрњак, па кад се пробуди, да га нађе!

Заљубљен је свет врло пажљив. Млади муж тури руку у џеп, извади сребрњак од пет франака и мете га Морениту у руку, а рука, чим осети сребро у руци, чисто се сама од себе затвори — млади пар пак оде даље у слаткоме смеху.

Моренито је међу тим и даље спавао као заклан и слатко је сањао. Сањао је, како се Богородица, заогрнута шареним боја дугиних, на лествицама силази правце к њему. На глави јој је била круна од љиљана, у руци бокор ружа белих. Приђе му и рече умиљато: „Јуанито, ти си се мени увек молио, и у зору и у вече, ти на мене ниси никада заборавио. Па у славу ускрса сина мога, хоћу да те наградим... На Ускрс ћеш ићи да гледаш борбу с биковима.“ И Богородица му спусти у руку неколико листака са својих белих ружица, па док је то лишће падало, оно се претворило у сребрњаке, и Моренито се обрадује радошћу дотле никад недоживелом, и од радости се на мах пробуди. Протегли се, а из руке му испаде сребрњак, и како паде на плочу од мрамора, зазвечи... а Моренито није могао чисто да верује ни ушима ни очима... Саже се и подиже сребрњак. Беше то леп, светао сребрњак од пет пезета. Дакле ипак, Богородица се није шалила. Моренито ће збиља ићи да гледи борбу с биковима... За тренут ока, он је већ скочио на ноге лагане, па потрча на „бојиште с биковима.“

Када је савио за ћошак улице св. Павла, намери се на једно девојче из подграђа Триане, а познавао је то девојче још из детињства, звало се *Хата*. Била је јако бледа, а очи њене, оне крупне, црне очи, беху пуне суза.

— Шта је теби, Хато? запитаће је Јуанито.

— Мајка ми је болна, одговори девојче; већ две ноћи, како нисам легала... Био нам је јутрос и лечник, и наредио мајци, да узме неке лекове. Ја одмах одем у апотеку, али апотекар неће да даде лекове на вересију... Шта знам сада?... Буду-ли звона огласила смрт моје мајке,

*) *Андре Терије* (André Theurier) један је од најславнијих књижевника француских. Особито је недостижан у сликању карактера, и у сили и лепоти описа. — Када је недавно париски лист „Le journal“ позвао уреднике свију француских листова, да кажу, за коју 40-орицу држе, да су најпре заслужили, да се „обесмрте“, Терије је добио толико гласова, да је био на 24. месту. — Терије је слабо познат нашем свету, с тога му доносимо ову красну, пуну осећаја причицу, којој је прави наслов: Conte de Pâques. (Ускршња прича.) — У немачкој књижевности има једна прича, у којој имају моменти, који подсећају на неке моменте ове лепе приче. Гледаћемо, да и ту немачку причу донесемо у преводу. Прев.

стало; хтели смо само да констатирамо један занимљив историјски факт. Тако н. пр. др. Јован Хаџић-Светић и Тоша Павловић били су Карађорђевци, а Коста Богдановић и др. Д. Медаковић Обреновићевци.

Овај династички заплет захватио је и даље; њиме се користиле и велике силе. Русија је подупирала Обреновиће, а Аустрија Карађорђевиће и оне су на рачун династичких сплетака ширили моћ своју.

Нема сумње, да је ова династичка борба била од грдне штете по Србију, која је морала да се бори и с оваким унутрашњим невољама.

Кад је млађа интелигенција прирасла, она је хтела овај спор коначно да реши. Образована западним духом, она је морала уочити ову наказну појаву, да таласи партајске борбе непрестано запљускују престо Србије. И на св. Андрејској скупштини ово је питање стално решено. Било је и после тога више покушаја, па и крвавих, али се утврђени ред није више могао пореметити. *Обреновићева династија остала је као законита династија у Србији.*

Тако смо дошли до оне тачке, која је најзгоднија, да се пресуђују овака питања. Ми живимо у другој држави; нисмо везани ни поданичком верношћу, ни својим осећајима за ову или ону династију. Можемо дакле хладно судити о овоме.

Која је династија заслужнија и претежнија, о томе није вредно ни говорити. Њихове заслуге нека бележи историја, а за политику то је од споредне важности. Србија није зато да буде „премија“ за најзаслужнију династију. Династија треба њој да служи и да *њен* напредак осигурава, да њен развитак подупире. Напослетку ко ће то и пресудити?! Карађорђе је велика историјска личност, али ни Милош није мања. Да није било Карађорђа не би било Обреновићеве Србије; а да није било Обреновића, пропало би дело Карађорђа. Обадвојица су велики, да их ми обични људи једва можемо и оценити. Обадвоје имају неумрлих заслуга за Србију и Српство, које никад увенути неће. Ко је од њих већи? Ту би могли одговорити с речима Гетеовим, који је, кад је чуо, да се Немци о томе препиру, ко је већи немачки песник, он (Гете) или Шилер — рекао ово: „Шта се препиру?! Немци нека се радују, што имају *два* овака детића, а не да се свађају око тога, ко је од нас двојице већи“. И сваки Србин нека се поноси, што је Србија родила једног Карађорђа и једног Милоша. Али та два великана и као историјске личности један другог допуњују. Војничка женијалност Карађорђева поред државничке величине Милошеве може лепо да постоји.

Но за Србију други разлози тек морају бити меродавни. *Обреновићева* династија законито влада у Србији; њено је право вољом народа давно освештано. Србија нема разлога, да своје неприлике увеличава и да распирује династичне распре, које су већ легле.

Но политички смутљивци иза леђа кнеза Карађорђевића злоупотребљују његово име за своје ружне политичке цели. Овакав поступак пак са српског гледишта заслужује најстрожију осуду. Има Србија других брига, пречих послова, а не да с главе младога, наде пунога краља скида круну!

Српски државници требало би да све оваке покушаје у клици угуше, да таке агитације из корена исчупају. То захтева углед и достојанство Србије и њене законите династије.

У ствари Шајкаша.

Добили смо ову изјаву, да је штампамо у нашем листу:

Поштовани господине уредниче!

Умољавам учтиво, да ми дозволите да у Вашем цењеном листу исправим неке нетачне податке, који су у уводном чланку „Браника“ од 18. (30.) марта о. г., у 32. броју, под насловом: *„Хоћемо ли и даље попуштати“* из Шајкашке изишли на јавност.

Није ми намера садржај истог чланка и жељу пишчеву пресуђивати, но само у хатар истине приметити, да нисам ја био први владин посланик у Шајкашкој, него сасвим друга једна личност, која није имала парламентарне прошлости, па је инак изабрана са владиним програмом, ако се не варам 1881. године.

Овај избор био је дакле прво попуштање Шајкаша, који су то изгладили после три године дана, и то 1884. године, избором покојног Мише Димитријевића.

Године 1887. истиснут сам ја политичном комбинацијом из куллинског среза, који сам од 1865. године на седам сабора заступао и где сам у последња три изборна периода једногласно биран био; а примио сам кандидацију за изборни срез шајкашки тек онда, кад сам чуо, да је поменути покојник због познатих разлога тај срез напустио, јер као поштен човек, пријатељ и колега његов не бих иначе могао из моралних обзира ту понуду примити.

Тај избор, који је већином гласова обављен, био је дакле друго попуштање Шајкаша, и то 1887. године.

Али ја мислим, да сам поклоњено ми поверење потпуно оправдао, јер сам у своме програму између осталога и то обрекао, да ћу животно питање ритских земаља по Шајкаше повољно решити.

Мени је, хвала Богу, и пошло за руком, да у погледу тога огромног и замршеног питања у току четири и по године дана непрекидним радом и личним пожртвовањем у највишим круговима криве појмове и мутне мисли о правном одношају тих земаља не само разбистрим и разјасним, него и леп, а могу рећи и велики успех постигнем.

Наиме признали су на највишем месту, да су ритске земље својина Шајкаша, јер је то питање пре било спорно. Даље, отпустили су Шајкашима преко пола милијона фор. старих камата, које би иначе морали платити на одкупну своту.

Драговољно признајем, да Шајкаши за ову велику милост имају искључиво благодарити госп. министру-председнику А. Векерлу и садашњем министру финансије, јер да њега није било, ова се ствар никада не би повољно решила.

Кад сам то постигао, нисам застао, него сам наставио рад даље и заузео сам се, да изведем, да Шајкаши постану не само власници него и поседиоци ритских земаља, да би што пре дошли до уживања свога блага, којим сада туђинци располажу; те сам саветујући се са једним првим пештанским адвокатом 17. децембра 1891. у ту сврху установио овај програм:

1.) Подићи један већи зајам за исплату откупне своте и камате код мађарског кредитног завода у Будим-Пешти са 4% каматом и уз отплату на 40 година, а евентуално по вољи дужника и раније да се отплати.

2.) Грунтовно укњижење ритских земаља на све Шајкаше, који су приликом развојачења Границе Шајкаши били.

3.) Израда статута у смислу закона, и да се изабере путем свију власника ритских земаља управни одбор за руковање ритским земљама.

4.) Правни одношај између власника ритских земаља и конзорције да се судским путем установи и да се обележе узајамна права и дужности.

5.) Да се подигне парница против параграфа у анекс уговору, којим се у случају поплаве уговор на неизвесно време продужује.

6.) Деоба пашњака имала би се извести онда, кад уговор са конзорцијом престане.

Ја сам уверен, да би овај програм потпуно одговарао интересима Шајкаша, — те за то Вас, г. уредниче, по ново молим, да ову моју изјаву у целости саопштити изволите, јер ће тим начином Шајкаши моћи сазнати шта им ради свога добра ваља чинити, пошто исти Шајкаши од последњег избора због трећег и највећег попуштања њиховог код мене не долазе.

У Новом Саду, 23. марта 1893.

Са особитим поштовањем

Милош Димитријевић,

бивши шајкашки посланик.

* * *

Доносимо горњу изјаву, да се чује и глас г. *Милоша Димитријевића* о шајкашкој ствари. На ту изјаву имамо само две примедбе. Ми смо у овом чланку хтели да окарактеришемо политичко *„попуштање,“* о чему и г. Димитријевић говори у својој изјави. Што се тиче личности г. Димитријевића, то смо ми увек поштовали и ценили његово српско родољубље и његов чист значај у јавним пословима. Уверени смо да је он хтео да користи Шајкашима, кад се примио, да их заступа на угарскоме сабору, као што ће сваки признати, да је у свом раду показао великог успеха. Али он баш зато није био многима прав, те баш с тога и није био поново изабран, па је после тога цео посао дошао у питање. Сад се не зна, да ли ће Шајкаши доћи до ових олакшица; јер нема више ко да се за њих заузима.

Међутим ова изјава г. Димитријевића има и општег значаја. Из ње ће Шајкаши увидети, шта треба даље да чине, да спасу себи земље; а у овој изјави је и кажипут за садањег шајкашког посланика на угарскоме сабору, да види шта му чинити ваља, те да са своје стране настави рад г. Димитријевића, ако је рад да материјално олакша Шајкашима. Иначе ће цео рад остати без трајног резултата; а то би било од велике штете по Шајкаше и сав посао постао би тада узалудан.

Глас из Русије.

Р. — Петроград, 19. марта.

Политичка површина у Русији у овај мах је мирна и глатка. Сказаљка показује на мир! Одношаји између Русије и осталих сила доста су повољни; особито се свезе између Русије и Немачке знатно поправљају. Томе много помаже панамска афера у Француској, која се овде прати с великим негодовањем и незадовољством. Она изјава грофа Андрашија од пре петнаест година: „За годину дана смо над водом“ — важи у овај мах за Русију. Ако ненаступе какве непредвиђене околности, сви знаци слуте на то, *да је мир за ову годину осигуран.*

С тога је могуће много хладније пресуђивати и по томе разумети спољну и унутрашњу политику Русије.

9. (21.) марта изашао је превишњи рескрипт Њ. В. Императора целе Русије, у ком поставља свога сина и престолонаследника Николаја Александровића за начелника добротворном друштву, које би се у случају колерне епидемије старало, да ублажи невољу становништва руског, као што је то и летос са сјајним успехом чинило а такође под председништвом царевића престолонаследника.

У том свом рескрипту даје Император Александар израз своје неограничене љубави и уздања у снагу свога верног народа, кад овако вели свом сину: „Ја сам напред видео, да ћете имати прилике, кад станете делати у добротворном комитету, *да видите природну снагу руског народа и у погледу помагања и служења свом ближњему и у погледу бодрости и чврстоће духа, коју руски народ зна очувати усред невоље и оскудице.*“ Те речи царске, што дишу таком љубављу према руском народу, тако искреном вером у природну снагу његову, најдрагоценији су дар сваком руском срцу, па кућало ово у грудима највећег великаша или последњег сиромашка; све је то једнако одано свом „бићушки“, који се као отац свију Руса брине за свој верни народ.

Но у тим речима није само изражена пажња цара Александра према свом народу, него се у њима види она духовна свеза између цара и његовог народа, која даје необориму унутарњу снагу руској држави. —

Ви сте у Вашем листу пре донели белешку о том, како је руска црноморска флота за неколико часова кадра пребацити на Босфор кор од 40,000 момака, а да је у том турска флота не може помести. У томе имате сасвим право; ко је из ближе познат са руском поморском снагом, тај се заиста мора дивити, како је руска ратна флота, а особито црноморска, нагло напредовала и као што ми је рекао један руски поморски часник, кога сам о томе питао, руска ће се флота за кратко време умножити са неколико оклопница.

Енглези се већ забринули због тог наглог напредовања руске поморске снаге, те је о том пре некога доба било речи у енглеском горњем дому (т. з. кући лордова). Најкомпетентнији људи су говорили том приликом о енглеској флоти с једне и француско-руској с друге стране; енглеска флота би сама по себи била још довољна за обрану животних интереса Енглеске и по целом свету расутих колонија њених, али су јој онда везане руке у случају рата против руско-француске флоте.

Француска флота је и од пре давала повода енглеским политичарима, да захтевају појачање енглеске флоте; о руској флоти су пре слабо водили бриге, и тек од 1886. год., кад је заснована црноморска флота, почели су узимати и руску поморску снагу у обзир. У тој седници су племенити лордови много и дуго доказивали, како руско-француски савез иште великих жртава од Енглеске, а то је појачање енглеске флоте. Бивши министар марине лорд *Брасеј* је показао, да према уједињеној сили руско-француској Енглеска много боље стоји што се тиче оклопница првога реда, али далеко је заостала у погледу оклопница другога реда а у погледу неоклопљених крсташица још које како може и поднети, те с тога предлаже, да се особито увећа број *оклопљених* крсташица, које играју врло важну улогу у рату на мору.

Садањи лорд-адмирал (министар марине) *Сиенсер* је пак изјавио, да је сад енглеска флота бројно јача од руске и француске, али кад се узме у обзир, колико се нових ратних бродова гради у Русији, види се, да ће Енглеска за кратко време заостати. Енглеска има за сад 11 оклопница првог реда, а Русија и Француска заједно 12, но за то је у Енглеској скоро спуштено у море још 9 оваких оклопница, а у Русији и Француској само 3. С друге стране пак у Енглеској се сада гради 1 оклопница, а у Русији су већ готове 4, и у Француској 5. Оклопница другога реда има Енглеска 23, Француска и Русија 19. Приближно рачунајући лорд Спенсер долази до тога закључка, да би руско-француска коалиција год. 1896. била кадра 64 оклопница извести против 58 енглеских оклопница истога реда. Али што се тиче далекопловећих крсташица, Енглеска има огромну већину: 21 брод од 5000 тона запремине против 11 таких руско-француских и 34 брода од 3400 до 5000 тона запремине против 12. Свега ће Енглези имати дакле 1896. г. 52 крсташице, а Руси и Французи свега 40. Изгледало би, да се лорд Спенсер и другови му задовољавају тим цифрама, но није тако; они и даље наваљују, да се убојна снага увеличава, да су у случају рата сигурни. Свакако Русија и Француска морају увек рачунати на ту евентуалност, да ће Енглеска увек пре помоћи тројном савезу, јер се то огледа из сваке речи лорда Спенсера, који одмерава снагу енглеске флоте према руско-француској. Али у Русији ипак не верују у надмоћност енглеске флоте, која јесте истина моћан фактор, али ипак, као што смо горе напоменули, мора своју снагу да раздељује по свима морима светским, где су јој расуте насеобине, те тако не може концентрисати своју снагу у средиземном мору. —

Министарство спољашњих послова разаслало је свима својим акредитованим заступницима па страним дворовима, који се може сматрати као допуна и јаче наглашавање званичнога коминикеа, што је изашао у званичном листу руске владе „Правительственій Вѣстникъ“. Руска влада никако није могла трпити, да не каже своје мњење у ствари измене 38-ог чланка трновскога устава, која ће се изменa поднети на претрес великом бугарском собрању, што ће сазвати софијска влада.

огласиће и моју... Јер ја мајку нећу преживети!

Морените се замисли, очи је своје упро у Хатине црне очи, у којима се блистаху сузе, па ће тек на једаред:

Ха! Знаш шта, дете моје, рече тутнувши јој у руку сребрњак, узми ово; ја сам тај сребрњак добио од Богородице, а она се, знам, неће срдити, ако ја тај новац дадем мајци твојој, да јој помогнем.

Хату је ово добро дело тако потресло, да се није могла ни захвалити; за мало а она — не друго већ полети у апотеку.

Баш је било суђено, да Морените не види прве борбе с биковима. Али добро дело никад не остане ненагађено, па је и нашем Морениту Ускрс светао осванyо.

На Ускрс је било мајци Хатиној боље, па Хата похита у гостионицу, у којој је Јуанито био,. да му захвали. Скрпила беше нешто мало одела, а са новцем, што јој је преостао од Јуанитова новца, купила беше две црвене руже, које је уденула у своју густу, црну косу. — Пођоше заједно у шетњу поред Гвадалквивира, а под лиснатим наранџама Аламеда.

И кад тако дођоше до једног скровитог хлада, кога су мирте бацале, девојче се баци Јуаниту у наручје, облије ју девојачка румен и рече:

Te quiero, compranero! Ја те љубим, пријатељу! Па кад будеш двадесет година, хајде, да се узмемо — ја ћу те донде чекати.

С француског превео

Јуније.

Руски меродавни кругови су ову владавину у Бугарској од увек сматрали за незаконити и противну интересима бугарског народа, коме се променом поменутог законског чланка хоће силом да натури — *католичка династија.* Становиште, које бугарско собрање а особито бугарски власници заузимају у том династичком питању, са свим је противно и берлинском уговору. Наиме *трећа* тачка тог уговора гласи, да „*књаза слободно бира народ а потврђује га у књажевском достојанству Висока Порта са саизволом осталих држава.*“ Дакле, ако изабранога па и Портом потврђеногa књаза не призна ма која од оних држава, што су потписале берлински уговор, он неће бити сматран за законитог владаоца у Бугарској, као што се не може ни принц Кобург сматрати за легитимног кнеза бугарског, јер га нису све велесиле признале као таког. Осим тога, берлински уговор не спомиње ништа о *владајућој династији* у Бугарској, па с тога не може ни Кобург имати никаква права, да у православној Бугарској оснива династију и то католичку, кад је још при том један битан услов за владање у Бугарској православна вера.

Али бугарски власници, на челу са својим Стамбуловим о том као да слабо воде бригу; они по што по то хоће да дирну у живац осећаје народа и вере и да ма на који начин остваре своје властољубиве тежње; но те своје тежње они не могу постићи; Русија је већ проговорила и она моћна реч, која је зауставила крвне непријатеље потиштене раје балканске, биће кадра, да сачува од искушења и Бугарску, за коју је проливена толика братска крв руска. И свака друга држава би учинила тако исто, да је место Русије; најпосле Русија, кад је ослобођала Бугарску од Турака није то чинила зато, да се у њој шири овака туђинска владавина, и да у њој влада туђ уплив, него да је види са свим слободну у сваком погледу. Стамбулов и његови другови за цело не мисле на фаталне последице своје наопаке политике, кад се усуђују, да вређају кардинална правила бугарског устава, а тиме изигравају и берлински уговор, те ће једном доћи дотле, да берлински уговор неће најпосле ни за Русију важити. Бугарски силници ће тиме изазвати политичку кризу, која може бити јако опасна по европски мир, за који се западно-европска штампа једнако боји од стране Русије. —

Од како је генерал *Аљенков* онако генијално створио закаспијску железницу, од то доба је руска просвета знатно корачнула напред у полудивљим пределима иза Каспијског мора. Трговачки и индустријски производи са запада Русије и Европе од то доба много лакше допиру међу Киргизе и остале народе закаспијске и много се лакше могу одржавати трговачке свезе са тим народима. Кад пак знамо, колико трговина утире пута придобијању и асимиловању таких народа, онда можемо схватити, зашто Русија све јаче развија своју железничку мрежу према истоку својих азијских поседа. Већ се опажа, да су руски труди у овом погледу уродили успехом. У Сибирији осим тога има силног природног богатства, које ће се тек онда моћи са свим употребити, када се комуникацијона средства, која су у руском Сибиру сада тек у зачетку, што већма усаврше.

У Русији ту потребу са свим схваћају, с тога се недавно установио одбор за грађење сибирске железнице, коме је председник царевић-наследник. 16. фебруара о. год. имао је тај одбор седницу, на којој је присуствовало и економско одељење царскога савета са иркуцским генералним гувернером. Решавало се о једном отпису министра комуникације у ствари подизања средње-сибирске железничке пруге. Одбор је дошао до тог убеђења, да је пројект железнице у правцу: Ачинск, Краснојарск, Канск и Њижнеуђинск најзгоднији и да најбоље одговара техничким захтевима. Јужније или северније од тог правца незгодно би било повући пругу због степе и баруштина као и због обронака Алтајских и Сајанских гора; осим тога овуда води поштански друм, који од искони служи као саобраћајна веза између Сибирије и Европске Русије. Решено је још, да се на рекама Иртишу, Обу и Јенисеју направе стални железнички мостови. Русија за цело неће ни на овоме остати, него ће од Иркуцка продужити железничку пругу и до крајње тачке руске на истоку Азије, града *Владивостока*, а то ће бити прави руски Пасифик. —

Околност, што су позвати у Петроград многи војнички и цивилни намесници доказ је, да се у Русији спремају важне мере у погледу војном и цивилном. У Петрограду су на име сада: посланик код немачког двора гроф Павле Андрејевић Шувалов, посланик у Бечу кнез Лобанов-Ростовски и посланик у Лондону Е. Е. Стал; овај састанак свакако стоји у свези са догађајима у Бугарској и са циркуларом, који је недавно разаслат европским владама. Исто тако није без сваког значаја, што су сада искупљени овде војени заповедници варшавскога округа генерал гувернер Гурко, кијевскога генерал-ађутант Драгомиров, виленскога пешадијски генерал Ганецки и заповедник војеног округа московскг генерал-ађутант Костанда. Резултат њиховог договора још није у појединостима познат, али овај договор свакојако стоји у свези са важним војничкам питањима.

Проглас

одбора за прославу четиристогодишњице Ободске штампарије.

Ове 1893-ће године навршују се четири вијека од како је изашла прва од до сад познатијех књига из Ободске штампарије на Ријеци Црнојевића.

Бранећи пошљедње остатке српске државе против силне азијатске поплаве зетски Господари Црнојевићи преносе своју престоницу на Цетиње под Ловћен-планину и ту најприје оснивају манастир (1484. год.), „еже и митрополїа зетска нарекохомъ“; и у исто вријеме, ставши тврдо на камену вјере, подижу штампарију, из које почеше излазити црквене књиге.

Од овијех једна, која је дошла до нас, овако гласи у своме предговору: **Понеже въ Троици славими Богъ благоизволи испольнити свою црьковь различными книгами, видѣвъ азъ въ Христа Бога храними господин Гюргъ Цьрноевыкъ, цьрквы празны свѣтыхъ книгъ грѣхъ ради расхищеніемь и раздраніемь агаранскыхъ чедь, въсрѣкновахъ поспѣшеніемь Свѣтога Дѹха и любовїю въ божественымь цьрквамь и написахъ сію дѹшеспасоносную книгѹ ОСМОГЛАСНИКЪ** и т. д. А на свршетку предговора стоји: **Поволѣніем господина ми Гюргы Цьрноевикы азъ Христѹ рабъ свѧщенонноко Макаріе рѹкоделисахъ сіе при всеосвѧщеном Митрополите Зете кїр Вавгла въ лѣто** (одъ сотв. мира) — ҂ѹа҃ (7001; од р. Х. 1493) **крѹгъ сьлнца а҃, лѹне д҃.**

По времену дакле то је књига из једне од најстаријих, а како неки доказују, из најстарије штампарије ћерилским словима (јер се првом за сада још рачуна најстаријом она у Кракови 1491. г.); тако се једва било навршило 50 година од проналаска славног Гутенберга, а Зета га прихваћа и то у најмучнијим данима цијелог српског племена.

Садашња Црна Гора, нашљедница Зете, доскорашњи усамљени борац за цијело Српство, дужна је да свечано прослави овај догађај, који је тако значајан не само за српски народ, него и за остало Словенство.

Схваћајући ту свету дужност своју Црна Гора ће по вољи Његовог Височанства Свога Господара Књаза Николе прославити четиристогодишњицу тога тако знаменитога догађаја овога љета, према својим скромним срествима, а по народном обичају, отворивши на те свечане дане своју кућу са хљебом и сољу гостима, из свијех крајева Српства и Словенства, као и свакоме другоме народноме пријатељу своме.

Потписани приређивачки одбор овијем јавља ту одлуку свијема, који би по својим симпатијама према овоме културноме догађају жељели учествовати у тој прослави с нама заједно.

Изабравши за прославу љетни доба, ми смо наумили да је приредимо у мјесецу јулу, кад и људи везано службом имају одмора и доколице.

Према томе одбор ће доцније одредити дан и у исто доба саопћити програм светковине.

А за сада се ограничавамо на овом општем обавјештењу и кажемо само, ко дође, биће нам мио гост добро дошао.

Цетиње, 1. марта 1893.

Одбор

за прославу четиристогодишњице Ободске штампарије.

Нови Сад, 24. марта. 1893.

— **Хрватско писање.** Задарски „Српски Глас“ доноси ово:

„Narodni List“ у бр. 24. пренио је управ шест редака из „Obzora“, које је овај загребачки лист пренио из књиге „Del principio di nazionalità“ талијанскога учењака Luigi Palma. Намјењују ово, наиме одговара, нама и „Бранику“.

А ми ћемо овој хрватској дружини пришаптати на ово само двије бесједе.

Књигу талијанског научењака смо читали, кад смо у гимназију ишли. Баш по овој књизи у којој има више од шест редака, јер је за прст дебела — увјерили смо се, да смо ми Срби по народности, таман оно, што смо осећали у срцу своме. Јер овај талијански научењак каже, да је осјећај први фактор народности. А што се тиче осјећаја, ми смо увијек једнако осјећали, ми, као и наши прадједови, док су на против Хрвати учили од нас, како треба свој род љубити — по признању Хрвата Кукуљевића!

Што хрватска дружина нама приговара, као да смо досељеници, то се може и Хрватима казати. Ми смо као и они дошли у Далмацију, у земљу римскога царства источнога. Са већијем разлогом могао би се на Хрвате свалити приговор, који они против нас подижу.

Тако је увијек: што они на нас подижу, то на крају њих убија у главу!“

Политички преглед.

— **Угарски сабор** почиње данас 24. марта (5. априла) своје седнице; пре свега ће се узети у претрес прорачун министарства домобранског. Како неки будимпештански листови јављају, опозиција мисли жестоко напасти домобранског министра барона Фејерварија, што се у вишим официрским течајевима у Лудовицеуму предају неки предмети на немачком језику; исто ће се тако изнети на тапет и афера познатог професора на Лудовицеуму натпоручника Секеља, али дебата по свој прилици неће дуго трајати: највише кроз три или четири седнице.

— **Чешка**. Заступник на царевинском већу *др. Херолд* држао је у политичком друштву среза вајнбершког подужи говор, у ком је нагласио потребу, *да Чешка има државну и политичку самосталност*, за коју Старо-Чеси никад ништа нису радили. Два Словена су била председници посланичкој кући, па био је и један министар Чех (барон Пражак), па ипак Чеси нису добили право, да се говори на чешком језику уводе у стенографски протокол. У бироу бившег чешког министра није се ни речи чуло чешки. Херолд вели даље, да Младочеси само тако могу пактирати са осталим странкама деснице, ако ове признају равноправност чешког језика са немачким. Херолд одбија затим од младочешке странке нападаје старочешких листова и нада се, да ће чешки народ постићи кад-тад оно, што жели. Затим је донесена резолуција, да се иште државно право, да се треба заузети за установље чешких судова, и *да се од чешког краља директно иште, да даде чешком народу право, које му припада.*

— **Француска**. *Жил Мелин* је био поднео листу министарску председнику републике *Карноту*, али се касније *Бирдо* не хтеде примити портфеља финансија, те с тога Мелин мораде тражити другог човека за тај портфељ, али ни *Петрал* (председник прорачунске комисије), ни *Поанкаре* (известилац те комисије) не хтедоше се примити портфеља финансија, кад им је Мелин развио свој програм, који особито ђумруке узима у заштиту. С тога је Мелин изјавио Карноту, да се не може примити, да он саставља кабинет и Карно позове досадањег министра просвете *Дипија*, да он саставља кабинет, који је за тим конферисао са Петралом и Поанкареом. Мисли се, да ће Петрал примити портфељ финансија. Остале портфеље ће задржати Девеј, Виже, Вијет, Лоазиљон, Риење и Делкас. При свем том, што је републиканска странка услед панамске афере у извесној мери подрмана, ипак ни усљед ове последње кризе није постала слаба. Томе је најбољи доказ, што прокламација Филипа грофа Париског није у Француској нашла никаквог одзива те монархисте не смеју са својим тежњама да јавно изађу.

— **Италија**. „Агенција Стефани“ јавља, да ће руског цара приликом сребрне свадбе краљевског пара талијанског заступати велики кнез *Владимир*, који ће доћи у Рим у пратњи своје супруге. — Кнеза црногорског Николу I. заступаће на истој свечаности кнежевић-престолонаследник *Данило.*

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 24. марта 1893.

— **Распоред богослужења велике недеље**. На велики четвртак биће служба у обично време, а на бденије ће клепати у 6 сати у вече, — На велики петак ће клепати на вечерње у $^1/_2$3 сах. — На велику суботу ће клепати на јутрење у $^1/_2$4 сах. — На воскресеније ће прво звоно звонити у $^1/_2$3 сахата, а служба ће бити у обично време.

— **Српске школе и жупанијско представништво**. Жупанијско представништво торонталске жупаније држало је своју главну скупштину, на којој је расправљан прорачун вароши Вел. Кикинде. По предлогу сталног одбора решила је главна скупштина, да се из прорачуна *избрише припомоћ свима вероисповедним школама велико-кикиндским*, а то су решење образложили тиме, што се издржавање односно потпомагање вероисповедних школа не слаже ни са одредбама закона, ни са материјалним околностима вароши Велике Кикинде, која има да изврши неке друге просветне обавезе, које је одложила. Ово је решење заиста атентат на вероисповедне школе, и то против српских вероисповедних школа, јер је већина представништва само на њих мислила, кад је донела таки закључак, усљед кога српске вероисповедне школе велико-кикиндске губе 30.500 фор. Радознали смо само, на какве ће се друге „просветне цели“ употребити та свота?

— **Окружница свима окр. протопресвитерима епархије бачке**. Административни одбор издао је ову окружницу на све протопресвитере епархије бачке: „По што се непрактичним и нецелисходним показало, што је црк. општинама остављено на вољу, да своје дуговине саборских трошкова и верозаконских приноса могу исплаћивати и код управе срп. нар. црк. фондова и код ове епарх. управе — у колико је, поред таквог уплаћивања на две стране, вођење тачне евиденције јако отештано тиме, што управе, које исплате поменутих дуговина примају, морају се о свакој појединој уплати узајамно обавештавати и једна другој признанице и протупризнанице издавати, чиме се код обе управе званично пословање умножава — решио је овај административни одбор у данашњој својој седници, да се код ове епарх. управе у будуће не примају новчане исплате саборских трошкова и верозаконског приноса, већ да се упуте све подручне црк. општине, које дугују саборских трошкова и верозак. приноса, да своје дуговине непосредно код управе срп. нар. црк. фондова уплаћују.

Да би се пак и код ове епархијске управе, у заведеним већ књигама, могла водити тачна евиденција о дуговинама и уплатама, и да би се по тој евиденцији могле предузимати блажије, или по потреби строжије ексекутивне мере ради коначне исплате старих дуговина, као и текућих пристојаба — имају црквене општине, у свакоме случају, када год управе срп. нар. црк. фондова исплате какву своту у име верозак. приноса и саборских трошкова, сходним дописом званично известити ову епарх. управу, да су код управе срп. нар. фондова толику и толику своту исплатиле и да је исплата исте под дотичним бројем дневника фондовске управе у примање уведена.

О чему изволите, пречасни господиве, све подручне Вам црк. општине знања, равнања и сходног поступања ради известити. „С. С.“

— Пишу нам ово из **Долова**: Смрћу протојереја Саве Коларског остала је овдашња парохија удова, коју је администрирао покојников шестогодишњи савестни и вредни у народу омиљени капелан Михајло Ракић. 18/30. марта свршен је избор. Компетенти беху: Васа Бранковић парох Делиблатски, Илија Јанковић парох Мраморачки и Михајло Ракић *месни администратор.* Избор је у највећем реду текао, што се има захвалити с једне стране свесним бирачима, с друге стране конзисторијалном изасланику пречасном госп. Стојадиновићу проти Белоцркванском, који је од почетка па до свршетка избора ред одржао. — Укупан број бирача износи 72 а гласало је 70. Михајло Ракић добио је 64 гласа, а Илија Јанковић парох мраморачки добио је 6 гласова. Свест народна опет је одржала победу — и поред сваког покушаја није се дала помутити, те тиме осведочила искуством осведочену истину, да је „сноп увек јачи од прута.“ —

— **Прослава у Србији**. Народни празник, Цвети, прослављен је у Србији на врло свечан начин, као и до сада. У градској цркви Ружици била је свечана служба с благодарењем, на коме је чинодејствовао Њ. В. краљ Александар I. са својом свитом, намесници, министри, дипломатско тело, официрски кор, више чинов-

ништво и многобројно грађанство. Од реалке до града били су упарађени и постројени војена музика, питомци војне академије, питомци пешадијске и артиљеријске подофицирске школе, једна батерија артиљерије и један ескадрон коњице. Сви листови су одушевљено поздравили приликом те земаљске славе краља и династију Обреновића. Том приликом је уједно одликовано таковским редом неколико виших официра и грађанских великодостојника.

— **Црногорски младићи у Цариграду**. Султан Абдул Хамид изразио је кнезу црногорском жељу, да је рад примити у цариградску војену академију неколико младих Црногораца о свом трошку, и кнез Никола је послао у Цариград према тој жељи султановој Душана Греговића, Јока Петровића Његоша, сина војводе Ђура Петровића, Јока Јовановића, Риста Љумовића и Садића. Овој петорици младих Црногораца одредио је султан од једном 50 турских лира, а за тим месечну припомоћ од 3 лире.

— **Убиство из непажње**. Јосиф Барток из Темерина враћао се у своје село из Новог Сада, где је по добру цену продао храну па се радостан услед тог пазара мало и напио. Кад је стигао у Темерин, он је весело певајући махао бичем, на којег крајевима беху оловна танад, јављајући своје волове. Али бич некако дохвати двоје дечице, што се играла близу пута, и тако их несрећно удари по слепим очима, да су одмах остала мртва. Бартока су одмах ухапсили и већ се води истрага.

Новости са стране.

— **Фелдмаршалски јубилеј надвојводе Албрехта**. Навршило се 30 година, од како је надвојвода Албрехт постао маршалом у аустријској војсци. Још пре победе код Кустоце надвојвода Албрехт је имао највећи степен у нашој војсци. Надвојводи је сад 75 година, али је још доста чио и здрав; прослава тријестогодишњице, од како је надвојвода Албрет фелдмаршалом, прославиће се у највећој тишини, јер надвојвода неће никаквих церемонија том приликом.

— **Нови чланови горње куће у Аустрији**. Његово Величанство је наименовало за чланове горње куће бившег председника аустријског царевинског већа *дра Смолку* и тајног саветника и коморника *грофа Фридриха Кинског*.

— **Музеум Јана Колара**. У словачким „Народним Новинама“ позива *Павле Сохањ* све оне, који имају рукописа, књига и других предмета, које су биле у славног песника „Slavy dcery“ *Јана Колара*, да исте припошљу њему ради оснивања музеума, који ће носити име Јана Колара.

— **Двадесет и шест часова говорио**. Најдужи говор, који је икада ваљда човек изговорио, морала је саслушати законодавна скупштина у британској Колумбији у Америци. Већало се о неком предлогу, по коме би се закупницима одузела многа земља, те се због тога посланик *Де Козмос* одлучио, да га пошто-по то сруши. Добио је реч баш један дан пре свршетка заседања скупштинског, па ако предлог сада не постане законом, онда су бар за неко време спасени интереси закупника. С тога се тај чудновати посланик решио, да говори све до краја сесије скупштинске. Почео је говорити у 10 часова у вече; другови су мислили, да ће свршити у 2 часа по поноћи и да ће се онда гласати. Али откуца 1 час, а говорник не пређе још ни на предмет; око 3 часа извуче из џепа читаву хрпу хартија па их стаде читати. Већина га стаде прекидати упадањем у реч, али се он не даде забунити, него је сваком одговарао те се све више удаљавао од предмета. И свануло је, а Де Козмос једнако говори; продужио је читав тај дан и читаву ноћ те је свршио пред подне. Глас му је најпосле сасвим изнемогао, ноге му дрхтаху, а очни капци отекли; усне му се беху сасвим испуцале, тако да их је крв облила; али оно, што је тај чудновати човек хтео да постигне, постигао је: предлог је пао и земља остаде у руку закупника.

— **Потера за Артоном**. Највештији шпекулант у панамском подузећу, Артон, измакао је судској власти из руку и до сад му још нису ушли у траг. С тога се латио бивши полицајни префект *Андрије*, који је знатну улогу играо у панамској парници, да ће Артона за недељу дана пронаћи и ухапсити, ако му влада даде на расположење још једног полицајног повереника. Андрије се о том већ посаветовао са полицајним повереником *Клеманом*, и заиста су о Ускрсу заједно отпутовали, да посете своје сроднике, то су они навели као узрок своме путовању, али ће бити, да се њих двојица кренули у потеру за Артоном, који се тако вешто крије, да га до сада ни највештији тајни полицисти нису могли пронаћи. Видећемо, да ли ће Андрије у том боље успети.

— **Средство против демонстраната**. Професор физике на универзитету у Катанији *Перетонер* се недавно врло вешто досетио, како ће спречити ђачке демонстрације. Ученици на универзитету у Катанији хтели су да демонстрирају против школарине, па се руљом упутише на универзитет захтевајући, да им се отвори једна дворана, где ће се договарати. Али све дворане беху затворене, осим дворане, у којој је професор физике Перетонер предавао и чекао слушаоце, да дођу на предавање. Ови заиста и дођоше, али не да слушају предавање, него да лармају и демонструју. Професор их је с почетка молио, да буду мирни, али кад лепа реч не поможе, професор се досети, те отвори једну флашицу, у којој је био сумпорводоник, и која стајаше на столу. Из ње је излазила пара, која је тако била загушљива и смрдљива, да демонстранти на врат на нос морадоше изаћи из дворане. Тако је досетљивост професорова учинила оно, што би можда и полицији било тешко.

— **Туча у цркви**. У месту *Сен Дени* близу Париза догодила се ових дана туча у цркви, коју су изазвале социјалисте. За време придике попове на једаред повиче један социјалиста општински саветник: „Грађанине попе, молим за реч!“ Присутни га упутише на ред, али овај не послуша, него се стане туђи са црквењаком, те се отуд изроди општа туча; стадоше бацати столице; жене и деца стадоше запомагати и бегати на поље. Неколико социјалиста одмах хтедоше као у каквој скупштини да бирају председника. Столице, које су непрестано летеле, озледиле су неколико лица и то двоје доста опасно на глави. Један социјалиста тврди, да је узрок целом том скандалу, што је поп у једној својој придици назвао општинске већнике сен-дениске лупежима.

ПОЗИВ

на учитељски збор арадског среза, који ће се у Срп. св. Петру 31. марта и 1. априла по ст. к. о. г. — а у смислу решења епарх. школ. Одбора од 18. фебр. о. г. бр. E Nr. 54 — ЕШО. 41. ex 1893. донешеног, на основу постојеће наредбе вис. СНЦШ. Савета од 26. маја 1879. год. бр. $^{2}/_{29}$ — одржати.

Распоред:

I. Марта 31. у 8 часова у јутру призивање св. Духа; затим прелаз у школу и ту поздравни говор ***

II. Практична предавања, односно расправе:

1. Расправа „Привикавање ученика на пажњу у школи;“ расправља гђа Анастасија Јокаји учитељица из Ђале.

2. „Предавање библ. приповедака у осн. школи“ (I. и II. разр.); практично предаје г. Сима Монашевић учитељ у Срп. св. Петру.

3. „Очигледна настава у свези са мађарским језиком;“ и то: о школ. дворани и школ. здању; предаје гђа Милица Стојшићева учитељица у Срп. св. Петру.

4. „Увод у земљопис“ за III. и IV. разр. осн. школе; где су разреди од I—IV. заједно под руководством једног учитеља; предаје г. Ђуро Нинчић учитељ у Т. Кањижи.

III. Заједнички обед. Истог дана по подне у 3 сахата:

5. „О управом писању,“ расправља Ст. Вукадиновић учитељ у Батањи.

IV. 6. Критика на све радње и расправе.

V. Сутра дан 1. априла:

7. Одређење дневнога реда, дана и места за идући збор.

8. Конституисање у смислу пословника, оцек VI. §. 28. и 29.

Примедба! Сваки члан нека се до 27 марта г. Сими Монашевићу или гђи Милици Стојшићевој јави, да би се исти за довољан број станова побринути могли.

У Батањи 18. марта 1893. год.

У место перовође:

М. Павловић. **Стеван Вукадиновић** председник учитељ. збора.

НОВИЈЕ.

БЕОГРАД, 22. марта. Ако радикали уђу у скупштину, имаће два гласа мање, јер су два радикална посланика затворена. Либерали ће доћи у потпуном броју. Од напредњака је један болестан.

ПАРИЗ, 22. марта. Дипи још једнако води преговоре, да би могао склопити нову владу, што му до сада није за руком испало. —

Скупштина је одгодила своје седнице до четвртка. Данас је држала само кратку седницу, која је трајала пет минута.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника.“

БУДИМПЕШТА, 24 марта. Заступничка кућа угарског сабора продужила је данас свој рад. Пре него што се прешло на дневни ред повео се разговор о томе, што је пређашње министарство на многе интерпелације остало дужно одговор. О томе се водила подужа дебата, у којој су многи опозиционални посланици доказивали, да на те интерпелације треба свакојако одговорити. Заступник Пулски вели, да те интерпелације треба обновити, па тек онда ће министарство на њих одговорити. Министар председник Векерле изјављује, да ће влада још у течају месеца априла поднети одговор на те интерпелације. Тиме је ова ствар расправљена Заступник Олаји обраћа пажњу куће на то, да нема довољан број присутних чланова и предлаже, да се прочита именик посланика. Пошто се именик прочитао констатовало се, да заиста нема довољан број посланика, те је седница услед тога одгођена.

БЕОГРАД, 24. марта. Овде се скупно приличан број посланика. Клуб радикалне странке држи вечерас своју прву седницу.

Трговина.

НОВИ САД, 24. марта. (5. априла) Време је променљиво, облачно и ветровито. Вода у главним рекама у малом надоласку. На житарским пијацама уз незнатан довоз и слаб промет цена је рани од два дана овамо без промене. На нашој пијаци је већи довоз сад прид празник Васкрсења, и што се довезе ране плаћа се ценом овом: Шеница 7 ф. Наполица 5 ф. 80—90 н. Јечам 4 ф. 45—50 н. Зоб 5 ф.—5 ф. 10 н. Кукуруз 3 ф. 80—90 н. Све од 100 килограма.

Производи са незнатним прометом по досадањој цени. Маст 51 ф.—52 ф. Сланина 49 ф. до 50 ф. од 100 кгр.

*

Изказ о унешеној и на варошком кантару премереној рани и осталих предмета у Нови Сад од 1—31-ог марта т. г. Жита, 980·800 кг. Ражи, 1·653 к. Наполице 5·573 к. Зоби, 36·284 „ Јечма, 31·817 „. Кукуруза, 1848760 к. Кукуруза у клипови, 3·287 к. Проје, 745 к. Репице, 1·193 к. Пасуља, 63·156 к. Кромпира, 112·939 к. Лањика, 378 к. Кудељна семена, 891 к Арпашика 1·553 к. Мухари, 3·089 к. Сира, 12 к. У течају истог времена дотерано је 80 к. прасица 368 к. назимади, 137 к. дебелих свиња 1·408 мршавих 341 к. јагњаца, 153 к. оваца, 737 к. телаца, 313 к. рогате марве, 92 к. коња, 188 ждребади. Отерано је 19 к. прасица, 363 к. назимади, 9 к. дебелих свиња, 84 к. мршавих, 116 к. јагњаца 351 к. оваца, 73 к. телаца, 4 јунца, 108 к. рогате марве 24 к. коња и 24 к. Ждребади.

*

У БУДИМПЕШТИ 23. марта (4. априла). На житарској берзи није се мењао курз, намера је стабилна но продаја слаба. Закључена шеница за пролеће 7 ф. 48—50 н., за мај—јуни 7 ф. 35 н., за јесен шеница 7 ф. 49—50 н. Кукуруз за мај—јуни 4 ф. 50—51 н., за јули—август кукуруз 4 ф. 68—69 н.

*

Течај вредности и новаца на берзи у Будимпешти 24. марта (5. априла) 1893.

Ц. кр. дукати	5 ф. 73 н.
Наполеондори (20 франака) .	9 ф. 64 н.
4% угар. ренте у злату. .	116 ф. 65 н.
5% „ „ „ папиру .	100 ф. — н.

Огласи.

За моју помодне, беле, кратке и плетене робе трговину у *Н. Саду* код „*Писма*“, потребујем

ДВА ПОМОЋНИКА

који српски, немачки и мађарски говоре, и који одмах или у кратком року ступити могу.

Плата ће им без коста и квартира одређена бити.

1—3 Јов. Георгијевић.

ОГЛАС.

Услед закључка срп. црк. општине Омољичке, а по одобрењу славне епархијске управе у Вршцу — расписује се овим дражба на мањак ради ограде порте са гвозденим шипкама. Браварска је радња прорачуњена на 850 фор. — Сваки лицитант је дужан 10% од горе изложене своте пре дражбе положити.

Ближа условља могу се код председника срп. црк. општине у Омољици (код Панчева) видити свагда, као и на сам дан дражбе, која ће се одржати 11. (23.) априла т. г. у 2 сата после подне.

У Омољици, 20. марта 1893.

2—2 **Председништво.**

Будимпешта 1885. вел. поч. диплома | *Н. Паланка 1887.* златна колајна | *Лондон 1871.* почасна диплома

Беч 1873. колајна за заслуге | *Париз 1876.* колајна од бронзе

ЈОСИФ ЧИК

ц. кр. искључ. прив. прва сремска портландцемента и хидраул. креча фабрика.

У БЕОЧИНУ

ЦЕНТРАЛНИ БИРО И СТОВАРИШТЕ:

БУДИМПЕШТА, V., RUDOLFQUAI 8,

препоручује г.г. грађевинарима и архитектима, грађевинским предузимачима, великопоседницима, председницима политичких и црквених општина, као и поштованој публици своје сопствене производе од

ПОРТЛАНДСКОГ ЦЕМЕНТА

2—26 и

ХИДРАУЛИЧКОГ КРЕЧА

који се вавда у подједнако изврсној квалитету диферују.

Ценовници и објашњења шаљу се драге воље на захтевање.

Кечкемет 1872. сребрна колајна | *Н. Сад 1875.* златна колајна | *Сегедин 1878* колајна за заслуге | *Трст 1882.* златна колајна

ОВАЦА!

180 комада

млади, добро тимарени, подпуно здрави са 120. јагњаца имам на продају уз повољне увјете.

У Чортановци, 20. Марта 1893.

3—3 Лука Јовић.

ДР. ФР. ЛЕНГНЕЛА

БРЕЗОВ БАЛСАМ

(Birken-Balsam.)

Брезов сок познат је из давних времена као улепшавајуће средство а кад се исти по упутству изумача хемијски у балсам приуготови, онда је од чудноватог дејства. Ако се у вече лице намаже, већ сутра дан сопримете перут и чиме лице постаје бело и нежно. Цене са упутством

1 фор. 50 новч.

Добити се може у Будимпешти код: Josef v. Török, Apotheker, Königsgasse, као и у реномираним апотекама у провинцији. 15—24

Пијанство

се лечи у безбројним случајевима опробаним

АНТИБЕТИН-ОМ-

Боца 2 фор. 20 новч. = 5 динара 50 пара. — Двострука боца франко послата 4 фор. 40 нов. = 10 динара. 1—12

Добити се може: **Апотека „код орла“** у **Лугошу** бр 52. Банат, (Lugos Banat).

Једна боца **Антибетина**, што сте послали, учинила је своје; онога човека жена **не пије више**, ово се ращчуло те ме моли један познаник мој, да за њ поручим. Пошаљите још једну боцу.

Јосиф Матија, ковач, **Башахид.**

Долепотписани изјављујем вам највећу благодарност на вашем **Антибетину**. Са послате 2 боце моја се жена, која је кроз 20 година патила од ужасног пијанства, Богу хвала сада опростила и не помишља на жестоко пиће. **Петру Грифу, Кришћор.**

БРАЋА ВАГНЕР У НОВОМ САДУ-

ЛАК ЗА ПОД (ПАТОС)

3—6 **Алојза Кајла у Бечу**

Изврстан маз за меке патосе. Цена по боци 1 фор. 35 новч.

ВОШТАНА ПАСТА

најбоље и најједноставније средство за утапање (Einlassmittel) паркета.

Цена по 1 дози 60 новч.

Главна продаја у **Новом Саду**, у **Браће Вагнера** код **„Белог курјака.“**

У **Земуну** главна продаја код **Антонија Г. Димитријевића.**

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Штампарија А. Пајевића у Новоме Саду.